

Nr 415

Av herr **Berg, Gunnar**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa organisations- och anslagsfrågor rörande försvaret.

I proposition nr 110 föreslås att byggandet av det år 1952 beslutade minfartyget Älvsborg inställes. Likaså föreslås att det beslut som fattades 1956 om anskaffning av jagarna Lappland och Värmland upphäves.

Såsom motivering härför har på grundval av marinchefens hemställan i ärendet anförts, att kostnaderna för sagda fartyg med hänsyn till andra också angelägna behov inte kan inrymmas i den kraftigt beskurna anslagsram som nu föreslås för marinen.

Beställningar för ifrågavarande fartyg är utlagda till ett belopp av 74 miljoner kronor varav 66,5 miljoner för jagarna. Avbeställningskostnaderna har av marinförvaltningen uppskattats för Älvsborg till 8 miljoner och i fråga om jagarna till 40 à 60 miljoner kronor. I dessa siffror har inräknats det belopp på 28 miljoner kronor som utbetalats intill den 1 mars 1958.

Den materiel som kan erhållas för avbeställningskostnaderna torde endast i mindre utsträckning kunna komma till utnyttjande. Huvuddelen av ovannämnda kostnader kommer därför att få karaktären av ren förlust för statsverket. Skall avbeställningskostnaderna, såsom angivits i propositionen, rymmas inom marinens ram (anslaget till fartygsbyggnader m. m.), kommer detta att medföra en avsevärd fördröjning av den nyinriktning av marinens fartygsmateriel som förutsatts.

Utöver nämnda direkta ekonomiska förlust tillkommer de sysselsättningssvårigheter och därmed sammanhängande sociala problem, som kan beräknas uppstå därest avbeställning av fartygen beslutas. Om fartygen färdigställes, beräknas Älvsborg sysselsätta omkring 300 och de två jagarna omkring 1 200 årsarbetare under tre år. Fartygsbyggnaderna berör i huvudsak skeppsvarv, mekaniska verkstäder, elektrotekniska industrier, metallindustrier samt örlogsvarv.

Jag vill här även fästa uppmärksamheten på att inga militära skäl anförts för avbeställning av ifrågavarande fartyg. Tvärtom har överbefälhavaren i 1957 års utredningar tillstyrkt att byggena fullföljs främst med hänsyn till den vikt som bör tillmätas importskyddet. Behovet av sjöfartsskydd har också särskilt understrukits av försvarsberedningen. Jag vill även erinra om den gensaga som landets sjöfartsorganisationer, Sveriges redareförening, Sveriges allmänna sjöfartsförening, Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska stewardsföreningen

och Svenska sjöfolksförbundet i gemensam skrivelse i oktober 1957 till Konungen framfört gentemot ÖB-utredningens nedvärdering av örlogsflottans roll i riksförsvaret. Härvid anfördes bl. a. följande.

Ur handelssjöfartens synpunkt anse vi den uppfattningen oriktig, att örlogsflottan i ett land med vårt läge spelat ut sin roll. För vår del hävda vi i stället, att läget är det motsatta. Vi behöva alltjämt fartyg för konvoj- och eskorttjänst, för ubåtsjakt och minsvepning. Det kommer säkerligen att bli nödvändigt att vi själva sörja för skyddet av våra västerifrån kommande konvojer, åtminstone i Västerhavet. Transporterna utefter såväl väst- som ostkusten och till Gotland kunna inga andra än vi själva skydda. Våra kustfarvatten, vilka ur mineringssynpunkt äro mycket lämpliga, måste vi själva hålla minfria. För allt detta erfordras lämpliga örlogs-fartyg.

Det kan ur det allmännas synpunkt ej heller vara försvarligt att icke med alla till buds stående medel skydda de ombordanställda, som riskera sina liv för att möjliggöra landets försörjning under orostider.

Under hänvisning till vad ovan anförts och till det utomordentliga värde vår handelssjöfart har för landet under ett krig, vare sig vi tvingas delta däri eller kunna upprätthålla vår neutralitet, få vi framföra våra allvarligaste betänkligheter mot de planer på en nedskärning av försvarsbudgeten, som skulle särskilt gå ut över örlogsflottan.

Enär jagare genom sin beväpning och utrustning är ytterst effektiva enheter såväl i invasionsförsvaret som för sjöfartsskydd synes, med beaktande av det ovan anförda, förnuftsskäl tala för att åtminstone de bägge jagarna färdigställas.

Under den tid (intill 1962) som jagarna färdigbyggs gives god tid till förnyade överväganden om frågan huruvida fartygen bör behållas eller om försök skall göras att försälja dem till utlandet. Vidare bör ställning tagas till frågan i vilken mån kostnaderna under byggnadstiden skall bestridas från marinens ordinarie anslag. Skulle försäljning icke bli möjlig kan det minst av allt innebära någon olycka att fartygen tillföres den svenska flottan.

Den militärtekniska utvecklingen utomlands — där jagare och fregatter av liknande typer f. n. framställs i mycket stort antal — talar för att marinens uppgifter och andel i försvarskostnaderna i en nära framtid sannolikt måste vidgas. Härvid uppstår ökade möjligheter att inom marinens anslagsram rymma *både* jagare *och* andra angelägna objekt.

Under hänvisning till det ovan anförda får jag härmed hemställa, att byggandet av jagarna Lappland och Värmland fullföljes i enlighet med 1956 års riksdagsbeslut.

Stockholm den 15 april 1958

Gunnar Berg